

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **S. K.**, zastoupená JUDr. Tomášem Vymazalem, advokátem se sídlem Wellnerova 1322/3C, Olomouc, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 1387/7, Praha 4, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 9. 2021, č. j. 8641-19/2021-900000-314, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2023, č. j. 29 Af 73/2021 - 63,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2023, č. j. 29 Af 73/2021 - 63, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Celní úřad pro Zlínský kraj (dále jen „celní úřad“) rozhodnutím ze dne 15. 1. 2016, č. j. 2909/2016-640000-42 (dále jen „rozhodnutí o zřízení zástavního práva“), zřídil podle § 170 daňového řádu a § 1309 občanského zákoníku zástavní právo k nemovitostem specifikovaným v tomto rozhodnutí ve vlastnictví žalobkyně (pozemky v k. ú. O. a bytová jednotka v k. ú. Z., dále společně jen „nemovitosti“), a to za účelem zajištění dosud neuhrazené daně manžela žalobkyně, R. B., ve výši 659 015 625 Kč.

[2] Proti rozhodnutí o zřízení zástavního práva podala žalobkyně odvolání. Namítla, že nemovitosti nejsou a nebyly ve společném jmění manželů (dále jen „SJM“), stejně jako vymáhaný dluh, který vznikl až poté, co bylo SJM pravomocně zúženo. Žalovaný

žalobkyni přisvědčil v tom, že dluh nespadá do SJM, nesouhlasil však se závěrem, že předmětné nemovitosti nebyly součástí SJM. Výrok rozhodnutí o zřízení zástavního práva změnil tak, že zřídil zástavní právo ke spoluvlastnickému podílu ve výši ideální ½ nemovitostí ve vlastnictví pana R. B.

[3] Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně bránila žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), který jí rozsudkem ze dne 27. 8. 2019, č. j. 29 Af 84/2016 - 97 (dále jen „první rozsudek ve věci“), zamítl.

[4] První rozsudek ve věci poté žalobkyně napadla kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud shledal důvodnou. Dospěl k závěru, že se žalovaný při provádění dokazování v odvolacím řízení dopustil procesního pochybení, neboť neseznámil žalobkyni se změnou svého právního názoru a se svým hodnocením důkazů. Nejvyšší správní soud proto rozsudkem ze dne 4. 2. 2021, č. j. 7 Afs 336/2019 - 30, zrušil první rozsudek ve věci i první rozhodnutí žalovaného, kterému zároveň vrátil věc k dalšímu řízení (dále jen „zrušující rozsudek NSS“).

[5] Žalovaný poté v záhlaví specifikovaným rozhodnutím změnil výrok rozhodnutí o zřízení zástavního práva tak, že zřídil zástavní právo ke spoluvlastnickému podílu ve vlastnictví pana R. B. o velikosti ideální ½ na předmětných nemovitostech. Žalobu, kterou žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného podala, krajský soud napadeným rozsudkem zamítl.

[6] Podle krajského soudu je ve věci sporné zejména to, zda předmětné nemovitosti náležejí do SJM či nikoliv. Krajský soud zrekapituloval, že k uzavření manželství mezi žalobkyní a R. B. došlo 16. 10. 1993, přičemž část nemovitostí byla nabyta na základě kupní smlouvy ze dne 8. 6. 2005 (právní účinky vkladu práva 27. 6. 2005) a část nemovitostí na základě kupní smlouvy ze dne 8. 6. 2012 (právní účinky vkladu ke dni 17. 7. 2012). Z rozsudku Okresního soudu ve Zlíně ze dne 23. 7. 2012, č. j. 45 C 65/2012 - 15, (dále jen „rozsudek o zúžení SJM“), který byl předložen až v odvolacím řízení, vyplynulo, že SJM bylo zúženo až na obvyklé vybavení společné domácnosti s účinností od 5. 9. 2012. Vzhledem ke zúžení SJM a tomu, že ve lhůtě 3 let od tohoto zúžení nedošlo k jeho vypořádání, nastoupila fikce vypořádání upravená v původní právní úpravě v § 150 odst. 4 zákona č. 40/1964 Sb. (dále jen „starý občanský zákoník“) a nově v § 741 občanského zákoníku. Nemovitosti se tedy staly podílovým spoluvlastnictvím žalobkyně a R. B., přičemž každý z nich se stal výlučným vlastníkem ideální ½ těchto nemovitostí.

[7] Odůvodnění napadeného rozsudku krajský soud dále rozdělil podle katastrálních území, v nichž se nacházejí nemovitosti, k nimž bylo zástavního právo zřízeno (pozemky v k. ú. O. a bytová jednotka v k. ú. Z.). Následně postupně hodnotil jednotlivé žalobní námítky, jež se týkaly zejména hodnocení svědeckých výpovědí. U všech nemovitostí přitom dospěl k závěru, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno ohledně toho, že by je pořídila ze svého výlučného majetku (a tedy že nikdy nebyly součástí SJM). Konstatoval, že skutková zjištění žalovaného odpovídají provedeným důkazům a jeho postup byl v souladu s § 8 odst. 1 daňového řádu, neboť žalovaný všechny důkazy řádně hodnotil. Žalobkyně vznesla i námítky týkající se návrhu na výslech R. B. I v tomto případě

pokračování

však postupoval žalovaný podle krajského soudu správně, jestliže tomuto návrhu nevyhověl. Krajský soud jej označil za nadbytečný pro prokázání tvrzení žalobkyně.

[8] Krajský soud se vyjádřil i k otázce trestního řízení, jež je proti žalobkyni vedeno v jiné věci. Namítla totiž, že jí ani svědkům nebyla prokázána vina a žalovanému vyčetla, že nectí presumpci nevinu. Podle krajského soudu však žalovaný na této skutečnosti své hodnocení nepostavil. Ani v tomto postupu žalovaného tak krajský neshledal žádné pochybení.

[9] S ohledem na výše uvedené krajský soud uzavřel, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno stran svých tvrzení. Pokud jde o svědecké výpovědi a jejich hodnocení, postupoval žalovaný správně, jestliže je vyhodnotil jako nedostatečné. Závěr, podle něhož žalobkyně neunesla důkazní břemeno, podpořila podle krajského soudu i celková absence dalších důkazů.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[10] Proti napadenému rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost z důvodů, které podřadila pod § 103 písm. b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[11] Předně uvedla, že se jedná o opakovanou kasační stížnost. Jelikož Nejvyšší správní soud zrušil první rozsudek ve věci a první rozhodnutí žalovaného z důvodu procesní vady v odvolacím řízení, dovodila, že kasační stížnost je ve smyslu § 104 odst. 3 s. ř. s. přípustná. Kasační námitky rozdělila do dvou okruhů; převážná část kasační argumentace přitom směřovala vůči hodnocení skutkového děje žalovaným a jeho přezkumu krajským soudem [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Namítla, že jak v řízení před žalovaným, tak v řízení před krajským soudem byla porušena zásada volného hodnocení důkazů. Jednotlivé vady podle svého tvrzení vymezila již ve správní žalobě, krajský soud však po posouzení věci pochybení žalovaného neshledal. V kasační stížnosti rozporovala zejména hodnocení výpovědi svědků, které podle ní nelze považovat za nevěrohodné, neboť to není podloženo objektivními a přesvědčivými důvody. S ohledem na absenci reálných důvodů zpochybňujících nepodjatost svědků bylo prokázáno nabytí nemovitostí z výlučných finančních prostředků stěžovatelky.

[12] Stěžovatelka dále namítla, že jí v průběhu správního řízení i řízení před krajským soudem bylo vyčítáno, že neprokázala svá tvrzení. Na druhou stranu byla podle svých slov v tomto směru omezována, neboť její návrh na provedení účastnické výpovědi R. B. byl bez přesvědčivých důvodů zamítnut. Ačkoliv žalovaný neprovedení tohoto důkazu odůvodnil, učinil tak za cenu porušení procesních práv stěžovatelky. Hodnota navrhovaného důkazu byla nepřipustně předjímana. Prokazování tvrzení stěžovatelky bylo znemožněno s odkazem na to, že vyslýchaný může mít zájem na výsledku řízení. S ohledem na skutečnost, že manželství stěžovatelky a R. B. nebylo idylické, stěžuje si lze představit, že by byl ve shodě se svojí bývalou manželkou a jeho výpověď by tím byla poznamenána. Nesprávné je rovněž odmítnutí předvolání R. B. k podání výpovědi jen proto, že tak do dnešního dne spontánně neučinil; jedná se pouze o zástupný důvod, jehož důsledkem je poškození práv stěžovatelky. Vysvětlení krajského soudu, který tento

důkaz považuje za nadbytečný, nemůže rovněž obstát. Stěžovatelka sdělila, k čemu by se její bývalý manžel měl vyjádřit.

[13] Podle stěžovatelky může být důvodem „zmatečnosti“ podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. i to, pokud krajský soud nejedná se všemi, kteří přicházejí do úvahy, potažmo i okolnost, že opomněl jednat s někým, kdo měl být účastníkem řízení. Jak ve správním, tak i předchozím soudním řízení byl jeho účastníkem R. B. V napadeném rozsudku není uvedeno, proč se s ním jakožto s účastníkem řízení nepočítá. Stěžovatelka v této souvislosti odkázala na § 36 s. ř. s. a nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2003, sp. zn. III ÚS 202/03. Namítla, že pokud se R. B. neúčastnil všech stádií soudního řízení, bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces.

[14] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu. Tvzení stěžovatelky, podle něhož pozemky zatížené zástavním právem nikdy nebyly součástí SJM, nebylo podle něj prokázáno. Stěžovatelkou navržené důkazy žalovaný provedl a seznámil ji se svým právním názorem, přičemž stěžovatelka měla možnost se vyjádřit i navrhnout další důkazy. Odmítnutí důkazního návrhu v podobě výsledku R. B. bylo na místě. Přednesené kasační námitky nesměřují proti postupu krajského soudu a napadenému rozsudku, nýbrž spíše proti postupu žalovaného. Důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nejsou podle něj naplněny.

[15] Pokud jde o kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., R. B. sice byl účastníkem daňového řízení, nikoli však účastníkem řízení o žalobě. V jeho případě přicházelo v úvahu toliko postavení osoby zúčastněné na řízení. Krajský soud při jednání dne 29. 3. 2023 účastníkům sdělil, že R. B. jako potenciální osobu zúčastněnou na řízení vyrozuměl. Tento však krajskému soudu neoznámil, že by práva osoby zúčastněné na řízení chtěl uplatňovat. Ani tento kasační důvod tudíž nebyl naplněn.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[16] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a osobou oprávněnou (§ 102 věta první s. ř. s.). Shledal, že se ve smyslu § 104 odst. 3 jedná o přípustnou kasační stížnost, neboť byť zrušujícím rozsudkem NSS bylo zrušeno první rozhodnutí žalovaného, stalo se tak z důvodu procesního pochybení žalovaného (viz odstavec [26] zrušujícího rozsudku NSS).

[17] Kasační stížnost je důvodná.

[18] Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (§ 103 odst. 1 písm. c)) nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (§ 103 odst. 1 písm. d)), jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

[19] Podle § 34 odst. 1 s. ř. s. jsou osobami zúčastněnými na řízení osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí

pokračování

nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.

[20] Jak již bylo uvedeno výše, žalovaný svým v záhlaví uvedeným rozhodnutím změnil výrok rozhodnutí o zřízení zástavního práva tak, že se zástavní právo zřizuje ke spoluvlastnickému podílu ve vlastnictví R. B. o velikosti ideální $\frac{1}{2}$ na nemovitostech specifikovaných v rozhodnutí. Vyhodnotil totiž, že celní úřad chybně identifikoval vlastníka zajišťovaných nemovitostí, pročež žalovaný změnil výrok rozhodnutí o zřízení zástavního práva tak, aby odpovídal vlastnickým vztahům k daným nemovitostem.

[21] Ani po doplněném dokazování nebylo podle žalovaného prokázáno, že by stěžovatelka nabyla předmětné nemovitosti ze svých výlučných finančních prostředků. Jelikož stěžovatelka nabyla nemovitosti za trvání manželství, a to ještě před zúžením SJM na základě rozsudku o zúžení SJM, byly předmětné nemovitosti součástí SJM stěžovatelky a R. B. Právní mocí rozsudku o zúžení SJM došlo k tomu, že SJM stěžovatelky a R. B. ve vztahu k těmto nemovitostem zaniklo. Jelikož byli oba zajedno v tom, že v období 3 let od zániku SJM nedošlo k jeho vypořádání soudem ani dohodou, nastala ve vztahu k těmto nemovitostem zákonná domněnka ve smyslu § 150 odst. 4 starého občanského zákoníku a nemovitosti se staly podílovým spoluvlastnictvím R. B. a stěžovatelky. Jelikož je podle závěrů žalovaného R. B. výlučným vlastníkem spoluvlastnického podílu o velikosti ideální $\frac{1}{2}$ předmětných nemovitostí, je možné jeho spoluvlastnický podíl postihnout pro jeho výlučný dluh v podobě daňového nedoplatku ve výši 659 015 625 Kč. Spoluvlastnický podíl stěžovatelky není možné postihnout, neboť se jedná o její výlučné vlastnictví, přičemž vymáhaný dluh vznikl až po zúžení SJM.

[22] S ohledem na výše popsany předmět sporu je patrné, že R. B. měl potenciálně postavení osoby zúčastněné na řízení ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s. Jako osobu zúčastněnou na řízení jej ostatně označila v žalobě i sama stěžovatelka, a krajský soud ho poté vyzval k uplatnění práv podle výše uvedeného ustanovení. Výzvu k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení však odeslal na adresu, kterou stěžovatelka uvedla na úvodní straně podané žaloby (viz pokyn obsažený na č. l. 16 spisu krajského soudu ve spojení s obsahem žaloby na č. l. 2).

[23] V záhlaví rozhodnutí žalovaného je však informace o bydlišti R. B. doplněna o informaci „t. č. V.“. Jinými slovy, R. B. se v čase vydání rozhodnutí žalovaného nacházel ve věznici B., kam mu podle skutečností vyplývajících ze správního spisu bylo doručeno i rozhodnutí žalovaného. Jeho obsahem je totiž doručenka, z níž je patrné, že R. B. si rozhodnutí žalovaného ve věznici B. osobně převzal dne 9. 9. 2021.

[24] Jak již bylo uvedeno výše, krajský soud obeslal R. B. na adresu, kterou stěžovatelka uvedla v žalobě. Z obsahu soudního spisu neplyne, že by před tím prověřoval aktuální místo pobytu pana B., a to i přes to, že přílohou žaloby bylo rozhodnutí žalovaného, ze kterého informace o jeho pobytu ve věznici B. vyplývala (záznam o ověření elektronického podání doručeného na elektronickou podatelnu krajského soudu ze dne 8. 11. 2021, z něhož je patrné, že rozhodnutí žalovaného

stěžovatelka k žalobě připojila, viz č. l. 1 soudního spisu ve spojení s rozhodnutím žalovaného na č. l. 7 a násl. soudního spisu).

[25] Podle soudního spisu (viz doručenka na č. l. 16 soudního spisu) si R. B. doručovanou výzvu k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení nepřevzal. Z doručenky plyne, že adresát písemnosti nebyl na místě zastížen, protože byla doručovaná výzva dne 24. 1. 2022 v 10:30 hod. vložena do schránky. Z dalšího obsahu soudního spisu není zřejmé, že by se R. B. k výzvě jakkoliv vyjádřil a práva osoby zúčastněné na řízení uplatnil.

[26] Podle Nejvyššího správního soudu byly informace vyplývající ze soudního spisu dostatečnou indicií pro to, aby krajský soud před obesláním R. B. ověřil místo jeho pobytu dotazem na příslušnou evidenci. Nejvyšší správní soud tak z procesní opatrnosti učinil, přičemž zjistil, že R. B. byl v rozhodné době osobou ve výkonu trestu odnětí svobody, což mělo z povahy a logiky věci i vliv na doručování jemu adresovaných písemností. Svým postupem však krajský soud R. B. *de facto* znemožnil právo osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Byť jej formálně obeslal (čímž na první pohled své povinnosti dostál), pro uplatnění práva ve smyslu § 34 s. ř. s. však zvolením špatné doručovací adresy prostor fakticky nevytvořil. Jelikož krajský soud o probíhajícím řízení řádně nevyrozuměl osobu odlišnou od účastníků, která splňovala podmínky podle § 34 odst. 1 s. ř. s., odepřel jí tím možnost uplatnit její procesní práva, čímž zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

[27] Nedostál-li krajský soud řádnému splnění své procesní povinnosti a jeho rozhodnutí trpí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, je nutné toto rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud musí v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlídnout k této vadě z úřední povinnosti.

[28] Nelze pominout ani skutečnost, že ačkoliv R. B. práva osoby zúčastněné na řízení nemohl uplatnit, krajský soud ho v obsahu napadeného rozsudku s tímto procesním postavením spojuje již v úvodním odstavci napadeného rozsudku. Pokud by se jednalo o ojedinělou zmínku, bylo by možné o ní uvažovat jakožto o vadě písařské. Jelikož však krajský soud mluví o osobě zúčastněné na řízení opakovaně na dalších místech napadeného rozsudku i přes to, že v řízení žádná nevystupuje, vyvolává tento nedostatek pochybnosti ohledně přehlednosti či kvality textu odůvodnění napadeného rozsudku. Krajský soud přitom rozsudek ve věci R. B. nedoručoval. Za uvedeného stavu Nejvyšší správní soud nevypořádal ostatní námitky obsažené v kasační stížnosti, neboť by to bylo vzhledem k nutnosti vést znovu řízení před krajským soudem neúčelné.

IV. Závěr a náklady řízení

[29] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů shledal kasační stížnost důvodnou, a proto podle § 110 odst. 2 s. ř. s. napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm je soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku. V dalším řízení krajský soud vyrozumí R. B. o možnosti přihlásit se do řízení jakožto osoba zúčastněná, přičemž před odesláním příslušné výzvy ověří aktuální místo jeho pobytu tak, aby mu fakticky jeho práva umožnil uplatnit. Poté znovu vypořádá žalobní námitky a o věci rozhodne.

pokračování

[30] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne podle § 110 odst. 3 s. ř. s. i o nákladech řízení o této kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 24. října 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu